

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Β΄. - ΤΕΥΧΟΣ ΙΒ΄.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1880

Οὐκ ἔστι περὶ δέου ἂν θεοτίμου ἀνθρώπου
βουλευσάτω ἢ περὶ παιδείας καὶ αὐτοῦ καὶ
τῶν αὐτοῦ οικείων. (Πλάτ. Θεαγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1880

θησαν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς νομοθεσίας καὶ τῶν ἠθῶν τῶν ξένων ἐθνῶν, καθ' ἑκατοντάδας δὲ ἀριθμοῦνται τὰ ἐκδιδόμενα καθ' ἑκάστην τεχνικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ βιβλία, ἐγχειρίδια, λεξικά, κτλ. Ἀπ' αἰῶνων ἰσχύουσι νόμοι ἐκεῖ προστατευτικοὶ τῆς πνευματικῆς ἰδιοκρισίας καὶ ἡ λογοκρισία. Μόλις πρὸ δώδεκα ἐτῶν ἐξεδόθησαν ἐφημερίδες ἐν τῇ Ἰαπωνίᾳ, ἀλλ' ὁ περιοδικὸς Τύπος δὲν ἤργησε ν' ἀναπτυχθῆ δι' ἐκπληκτικῆς ταχύτητος. Ἐν τῇ Ἰαπωνικῇ πρωτεύουσῃ ἐκδίδονται, καὶ εἰς πολυάριθμα φύλλα, δώδεκα ἐφημερίδες, αἱ μὲν πολιτικαί, αἱ δὲ σατυρικαί, πᾶσαι δὲ συντασσόμεναι μετ' εὐφυΐας, δημοσιεύονται δὲ παρὰ ταύτας καὶ πολλαὶ ἐφημερίδες εἰς ξένας γλώσσας. Ἐντὸς ἐνὸς καὶ μόνου ἔτους ἐξῆλθον τῶν ἰαπωνικῶν τυπογραφείων πλείονα τῶν πεντακισχιλίων νέων συγγραμμάτων.

(ἐκ τοῦ «Αἰῶνος»).

Γ Ν Ω Μ Η

ΤΗΣ ΠΕΝΤΑΜΕΛΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ

ἐπὶ τοῦ ζητήματος:

«Πῶς διδακτέα ἡ Ἱερὰ Ἱστορία ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις.»

Κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 241 ἔγγραφον τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Συλλόγου συνελθόντες οἱ ὑπογεγραμμένοι ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Ι. Μοσχάκη, συνεζητήσαμεν τὸ προβληθὲν ἡμῖν ζήτημα «πῶς πρέπει νὰ διδάσκηται ἐπιτυχῶς ἡ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης.» Πάντες δὲ συνεφωνήσαμεν εἰς τοῦτο, ὅτι σκοπὸς τῆς διδασκαλίας τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ δὲν εἶνε ἡ μετάδοσις ἀπλῶν ἱστορικῶν γνώσεων, ἀλλ' ἡ δι' αὐτῶν θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ μόρφωσις τῶν παιδῶν. Καὶ διὰ τοῦτο ἀπερᾶνθημεν ὁμοφώνως, ὅτι ἐκείνα τὰ μέρη τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης πρέπει νὰ διδάσκωνται, ἕσα κατ' ἐξοχὴν συμβάλλοντα εἰς τοῦτο.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ εἶδος τῆς διδασκαλίας φρονοῦμεν ὅτι καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις τῶν μεθόδων, ὧν χρῆσις γίνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων, ἤτοι τῆς ἀναλυτικῆς καὶ τῆς συνθετικῆς. Πότε δὲ γίνεται χρῆσις τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης μεθόδου, τοῦτο δὲν εἶνε εὐκόλον νὰ διαγραφῆ, ἀλλ' ἀφίσταται εἰς τὸν παιδαγωγικὸν διδάσκαλον νὰ ποιῆται τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἑτέρας μεθόδου χρῆσιν κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν καὶ τὸν σκοπὸν, ὃν ἐκάστοτε ἐπιδιώκει.

Ἐν τούτοις δὲν θεωροῦμεν ἀπόσκοπον νὰ ἐπισυνάψωμεν ἐνταῦθα γενικὰς τινὰς χρησίμους εἰς τὴν διδασκαλίαν ὁδηγίας ἀπορρογούσας ἐξ αὐτοῦ τοῦ πνεύματος τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης. Εἶνε δὲ αὗται αἱ ἑξῆς:

1ον) Ἡ διδασκαλία τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας πρέπει νὰ γίνηται πάντοτε ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀντίληψιν τῶν παιδῶν. Οὐδὲν πρέπει νὰ μανθάνωσιν οἱ μαθηταὶ μηχανικῶς ἀποστηθίζοντες, χωρὶς νὰ ἐννοῶσι τὸ πρᾶγμα ὅσον ἔνεστι καλῶς. Διὸ καλὸν ἤθελεν εἶναι, εἰς τὰς κατωτέρας μάλιστα τάξεις τοῦ σχολείου, ὁ διδάσκαλος νὰ διηγῆται μὲ γλῶσσαν ἀπλὴν τὴν Ἱστορίαν, ἀποφεύγων τὴν περιττολογίαν. Ἡ διήγησις δὲν πρέπει νὰ ᾔηται ἐπιτετη- δευμένη· δὲν πρέπει δὲ νὰ διακόπτηται, ὅπως παρεμβάλλωνται ἠθικαὶ δι- δασκαλίαι. Αὗται πρέπει νὰ γίνωνται κατόπιν, ἀφοῦ οἱ μαθηταὶ κατένόη- σαν καὶ δύνανται νὰ διηγῶνται τὴν Ἱστορίαν. Εἰς τὰς ἀνωτέρας ὁμῶς τά- ξεις ἡ διδασκαλία πρέπει νὰ γίνηται ἐπὶ τῇ βάσει ἐγχειριδίου συντεταγ- μένου παιδαγωγικῶς. Ἐν δὲ τῇ ἀνωτάτῃ τάξει πρέπει ν' ἀναγινώσκωνται καὶ περικοπαὶ κατάλληλοι ἐξ αὐτοῦ τοῦ κειμένου τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Τὰ ἠθικὰ συμπεράσματα πρέπει νὰ ἐξάγονται φυσικῶς καὶ ἀμέσως, νὰ συνά- δωσι δὲ πρὸς τὰς ἀναλλοιώτους ἠθικὰς ἀρχὰς τοῦ Εὐαγγελίου. Καλὸν δὲ εἶνε νὰ ἐντυπῶνται τὰ ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας προκύπτοντα συμπεράσματα διὰ γνωμικῶν καταλλήλων.

2ον) Συντελεστικὸν εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ μαθήματος εἶνε ἡ αἰσθη- τοποίησις ἀντικειμένων τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας ἢ τοπογραφικῶν σχέσεων, εἴτε δι' εἰκόνων εἴτε ἐπὶ γεωγραφικῶν χαρτῶν, εἴτε καὶ ἐπὶ τοῦ μαυροπίνακος.

3ον) Τὸ ἱερὸν μάθημα πρέπει νὰ τέρπη τοὺς μαθητὰς, νὰ διδάσκηται δὲ οὕτως, ὥστε οἱ μαθηταὶ νὰ μὴ τὸ ἀποκρούωσιν, ἀλλὰ νὰ τὸ ἐπιζητῶσιν. Ἐνταῦθα δὲ πρὸ πάντων πρέπει νὰ καταφαίνωνται αἱ χριστιανικαὶ ἀρε- ταὶ τοῦ διδασκάλου. Διδάσκαλος μὴ ἐμπορούμενος τῆς χριστιανικῆς ἀγά- πης, ψυχρὸς πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ἀδέξιος εἰς τὸ νὰ διευκολύνη τὴν κατάληψιν τοῦ μαθήματος, ποιεῖ τοῦτο μισητὸν εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ οὕτως ἀντὶ ὠφελείας βλάβης μᾶλλον γίνεται πρόξενος. Διὸ ἡ Ἐπιτροπεία φρονεῖ ἐν τέλει, ὅτι τότε καὶ αἱ γενικαὶ αὗται ὁδηγίαι, ἃς ὑποδεικνύει ἐνταῦθα, θὰ τελεσφορήσωσι, καὶ ἡ διδασκαλία τῆς Ἱερᾶς Ἱστορίας ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις θ' ἀποφέρῃ τοὺς προσδοκωμένους καρποὺς, ὅταν μὲρ- φωθῶσι διδάσκαλοι ἱκανοὶ νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν μέγαν καὶ ὑψηλὸν σκοπὸν, ὃν τὸ δημοτικὸν σχολεῖον προτίθεται ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 Μαΐου 1880.

Ἡ Ἐπιτροπεία

Ι. ΜΟΣΧΑΚΗΣ πρόεδρος
Β. ΣΚΟΡΔΕΛΗΣ
Μ. ΒΡΑΤΣΑΝΟΣ
Π. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ
Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ.